

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2021. gada 10. decembrī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Gunārs Kusiņš un Daiga Rezevska,
kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 240/2021),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Maksātnespējas likuma 72. panta pirmās daļas 3. punktu, ciktāl tas noteic, ka par ieinteresēto personu attiecībā pret parādnieku ir atzīstama persona, kas ar parāda dibinātāju, dalībnieku un pārvaldes institūciju locekļiem sastāv radniecībā līdz otrajai pakāpei (turpmāk – apstrīdētā norma), par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam un 105. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

2. Maksātnespējas likuma 72. panta pirmās daļas 3. punkts noteic, ka par ieinteresēto personu attiecībā pret parādnieku atzīstama persona, kura sastāv ar parādnieka dibinātāju, dalībnieku (akcionāru) vai personālsabiedrības biedru, pārvaldes institūciju locekļiem laulībā, radniecībā vai svainībā līdz otrajai pakāpei.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punkts noteic, ka Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai tai Satversmē ietverto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja maksātnespējas procesā, pamatojoties uz apstrīdēto normu, atzīta par ieinteresēto personu attiecībā pret parādnieku. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma nenoteic tiesai pienākumu izvērtēt personas, kas ar parādnieku sastāv radniecībā līdz otrajai pakāpei, faktiskās attiecības un tikai tad lemt par ieinteresētās personas pret parādnieku statusa noteikšanu. Tāpēc netiekot nodrošināta lietas izskatīšana taisnīgā un objektīvā tiesā un tiekot aizskartas viņai Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu. Vienlaikus Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka, atzīstot viņu par ieinteresēto personu attiecībā pret parādnieku, tiekot ierobežotas tiesības uz savu nekustamo īpašumu un naudas līdzekļiem, tādējādi viņai tiekot aizskartas arī Satversmes 105. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības uz īpašumu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu iespēju nav.

Pieteikuma iesniedzēja iesniedza maksātnespējīgās sabiedrības administratoram prasījumu atzīt nodrošināta un nenodrošināta kreditora tiesības,

tomēr administrators šos prasījumus neatzina. Nepiekrītot administratora lēmumam, Pieteikuma iesniedzēja to pārsūdzēja vispārējās jurisdikcijas tiesā. Tādējādi Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmais teikums nosaka: „Konstitucionālo sūdzību (ieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no [datums], kad stājās spēkā Senāta senatoru kolēģijas lēmums atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību. Ieteikums iesniegts pasta komersantam „Latvijas Pasts” 2021. gada 8. novembrī (pasta zīmogs). Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to ieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu ieteikumā ir jānorāda juridiskais pamatojums. Par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē atzīstama juridiskā argumentācija, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība ieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

7.1. Ieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka jēdziens „taisnīga tiesa” ietver divus aspektus, proti, „taisnīga tiesa” kā neatkarīga tiesu varas institūcija, kas izskata lietu, un „taisnīga tiesa” kā pienācīgs, tiesiskai valstij atbilstošs process, kurā lieta tiek izskatīta. Tādējādi Satversmes 92. pants uzliek valstij pienākumu izveidot attiecīgu tiesu institūciju sistēmu un arī pieņemt tādas procesuālās normas, atbilstoši kurām persona varētu taisnīgā un objektīvā tiesā efektīvi aizsargāt savas tiesības un likumiskās intereses (sk. *Satversmes tiesas 2020. gada 26. marta spriedums lietā Nr. 2019-15-01 9. punktu*).

Ieteikuma iesniedzējas argumenti par apstrīdētās normas iespējamu neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam pēc būtības ir vērsti uz to, ka tiesa nepamatoti Ieteikuma iesniedzēju esot atzinusi par ieinteresēto personu attiecībā pret parādnieku un tādējādi neesot pietiekami izvērtēti viņas sniegtie pierādījumi maksātnespējas procesā un prasībā par nodrošinātā un nenodrošinātā kreditora tiesību atzīšanu. Tomēr Ieteikuma iesniedzējas apsvērumi par apstrīdētās

normas iespējamu neatbilstību Satversmes 92. pantam pēc būtības ir vērsti uz tiesību normas piemērošanu tiesā, un šādi argumenti nav uzskatāmi par pieteikuma juridisko pamatojumu. Satversmes tiesa nepārvērtē tiesību normu piemērošanas jautājumus un vispārējās jurisdikcijas tiesu nolēmumu tiesiskumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*).

7.2. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst arī Satversmes 105. panta pirmajam teikumam.

Pamatojot apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 105. panta pirmajam teikumam, pieteikumā jānorāda, pirmkārt, vai pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu, otrkārt, vai šim ierobežojumam ir leģitīms mērķis, un, treškārt, vai šis ierobežojums atbilst samērīguma principam. Savukārt, vērtējot, vai apstrīdētajā normā ietvertais pamattiesību ierobežojums ir samērīgs, nepieciešams pamatot, vai ierobežojums ir piemērots leģitīmā mērķa sasniegšanai, vai mērķi nav iespējams sasniegt ar citiem, indivīda pamattiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem un vai labums, ko no noteiktā ierobežojuma gūst sabiedrība, ir lielāks par indivīdam nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2020. gada 28. septembra sprieduma lietā Nr. 2019-37-0103 17. un 20. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja vispārīgi norādījusi, ka ierobežojumam ir leģitīms mērķis un tas ir piemērots leģitīmā mērķa sasniegšanai, tomēr pieteikumā šie apsvērumi nav pamatoti. Pieteikuma iesniedzēja arī uzskata, ka pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķi ir iespējams sasniegt ar citiem, indivīda pamattiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, proti, vērtējot šo radnieku faktiskās savstarpējās attiecības, kā tas ir ārvalstu regulējumā.

Satversmes tiesa jau vairākkārt ir atzinusi, ka citu valstu tiesiskais regulējums, risinot atsevišķus jautājumus Latvijas tiesību sistēmā, nevar tikt piemērots tieši, izņemot likumā norādītos gadījumus. Salīdzinošo tiesību analīzē vienmēr jāņem vērā atšķirīgais tiesiskais, sociālais, politiskais, vēsturiskais un sistēmiskais konteksts (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2007. gada 8. jūnija sprieduma lietā Nr. 2007-01-01 24.1. punktu un 2009. gada 3. jūnija sprieduma lietā Nr. 2008-43-0106 10.6. punktu*). Savukārt Pieteikuma iesniedzējas argumenti par apstrīdētās normas neatbilstību samērīguma principam pēc būtības ir vērsti uz tiesību normu piemērošanu vispārējās jurisdikcijas tiesā, lemjot par ieinteresētās personas attiecībā pret parādnieku statusa noteikšanu viņai kā parādnieka radniecei.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (ieteikums Nr. 240/2021).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Sanita Osipova